

Europeiska arbetsmiljöbyrån

Sammanfattning – Årsrapport 2013

Europeiska arbetsmiljöbyrån (arbetsmiljöbyrån) har mot bakgrund av det kärva ekonomiska klimatet fortsatt att betona vikten av en god arbetsmiljö genom att lyfta fram affärsaspekten. Samtidigt som diskussionerna fortsätter om EU:s kommande arbetsmiljöstrategi har arbetsmiljöbyrån angett en tydlig väg framåt och antagit ett nytt strategiskt program för perioden 2014–20.

1 Europeiska riskcentrumet

Under 2013 publicerade arbetsmiljöbyrån resultatet av 2012 års viktigaste prognosprojekt om gröna jobb och arbetsmiljö i en [huvudrapport](#) på engelska och en [rapportsammanfattning](#) på sex språk. Därefter kom rapporten om [arbetsmiljö och vindkraft](#) och e-faktablad om [miljöhus](#) och [småskalig solenergiproduktion](#) med tillhörande checklistor för riskidentifiering i samband med [byggnation av miljöhus](#) och [småskaliga solenergianläggningar](#). Arbetsmiljöbyrån lanserade även en ny webbsida inriktad på [arbetsmiljö och gröna jobb](#).

I prognosprojekten beskrivs scenarier för att definiera och föregripa framväxande arbetsmiljörisker orsakade av ändrad teknik eller samhällsförändringar. Arbetsmiljöbyrån beställde en inledande utredning för att fastställa vilka nya och framväxande problem som är mest relevanta att granska i nästa stora framtidsstudie. Byrån beställde också en högkvalitativ granskning av befintliga och framväxande arbetsmiljörisker inom vårdsektorn, inklusive vård i hemmet ("Current and emerging OSH issues in the healthcare sector, including home and community care"). Sjukvård och social omvårdnad har definierats som en bransch med hög sysselsättningspotential men är förbisedd vad gäller arbetsmiljöaspekterna, särskilt när det handlar om vård i hemmet och vård i närmiljön. Resultaten av undersökningen publiceras 2014.

Förberedelserna för den andra upplagan av ett annat flaggskeppsprojekt – [den europeiska företagsundersökningen om nya och framväxande hot \(Esener\)](#) – avslutades 2013. Detta viktiga arbete ger inblickar i hur risker på arbetsplatserna hanteras på olika håll i Europa. För första gången omfattar 2014 års undersökning även mikroföretag (5–10 anställda) och jordbrukssektorn.

Andra viktiga arbeten som avslutades 2013 var en litteraturgranskning om [nya risker och trender i fråga om kvinnors arbetsmiljö](#) som bland annat innehöll en betydelsefull uppdatering av arbetsmiljörelaterad cancer hos kvinnor och yrkesrisker för kvinnors reproduktiva hälsa. En högkvalitativ rapport om yrkesrelaterade cancerformer och ytterligare en om arbetsmiljörisker för den reproduktiva hälsan är under arbete och kommer att publiceras 2014.

De preliminära resultaten av ett stort pilotprojekt om tryggare arbetsmiljö för alla åldrar ("Safer and healthier work at any age: occupational safety and health in the context of an ageing workforce") lades fram vid en konferens i Europaparlamentet i december 2013. [Konferensmaterial](#) offentliggjordes på arbetsmiljöbyråns webbplats i början av 2014.

I arbetsmiljöbyråns rapport från 2013 [om prioriteringar för arbetsmiljöforskningen i Europa 2013–2020](#) fastställs forskningsprioriteringar som ska fylla de kunskapsluckor som beskrivs i

Europa 2020-strategin. Den används som utgångspunkt när arbetsmiljöbyrån gör en topplista över prioriteringar och kommissionens ståndpunktsdokument under 2014.

Slutligen fortsatte satsningen på arbetsmiljöbyråns [wikiprojekt arbetsmiljö](#) inför dess officiella lansering sommaren 2014. Sammanlagt 121 nya artiklar har beställts, skrivits och godkänts medan ytterligare 28 artiklar är under arbete. Projektet väckte stort intresse vid toppmötet för ett hälsosamt arbetsliv i Bilbao i november och har också skapat intresse hos internationella arbetsmiljöorganisationer.

2 Information om arbetsmiljö

Utarbetandet av kampanjguiden för 2014–15 års kampanj – [Friska arbetsplatser förebygger stress](#) – blev en stor satsning. Kampanjerna är arbetsmiljöbyråns främsta aktivitet för att höja kunskapsnivån och ett viktigt sätt att nå ut till arbetsplatser, särskilt mikroföretag och små och medelstora företag (SMF). Mycket arbete har också ägnats åt att ta fram praktisk information som stöd för företagen, särskilt SMF, i hur de ska hantera psykosociala risker på sina arbetsplatser. En e-guide ska publiceras på samtliga EU-språk inför Europeiska arbetsmiljöveckan i oktober 2014. Två viktiga granskningar i syfte att öka förståelsen för psykosociala risker och potentiella strategier för att hantera dem kommer också att publiceras 2014.

Kampanjen 2012–13 – [arbeta tillsammans för att förebygga risker](#) – var den mest framgångsrika hittills med fler aktiviteter och officiella partner än någonsin. Den blev också en viktig ”första gången”. I juni arrangerade arbetsmiljöbyrån ett mycket framgångsrikt evenemang i Bryssel för kampanjens partner med inriktning på att [sätta upp riktmärken och dela goda lösningar på arbetsmiljöområdet](#). Här samlades beslutsfattare och yrkesverksamma på arbetsmiljöområdet för att dela erfarenheter och exempel på goda praktiska lösningar.

Projektet [interaktiv riskbedömning på nätet \(OiRA\)](#) har sedan det lanserades 2011 blivit arbetsmiljöbyråns plattform för att nå ut och främja arbetsmiljön på arbetsplatser i Europa, särskilt små och medelstora företag som utgör 99 procent av alla företag och där resurserna ofta är begränsade. Nio nya verktyg publicerades 2013: för frisörer i Belgien (på franska och nederländska) och i Portugal, ett spanskt verktyg för körskolor och ett för läderföretag och garverier (på katalanska), ett litauiskt verktyg för bilverkstäder, cateringverktyg för Frankrike och Grekland, ett lettiskt verktyg för kontorsarbete och ett verktyg för privat säkerhet för hela EU. Ytterligare ett 50-tal verktyg är under utformning, och det finns nu en OiRA-grupp som samarbetar inom hela Europa med att utveckla och finslipa verktygen. Arbetsmiljöbyrån stöder arbetet genom att erbjuda utbildning om användningen av OiRA:s verktygsgenerator och ett servicecenter för OiRA-gruppen.

Arbetsmiljöbyrån beställde dessutom en genomförbarhetsstudie om främjandet av och stödet till en bredare användning av verktyg för att genomföra redan tillgängliga arbetsmiljölösningar eller sådana som håller på att tas fram i medlemsstaterna.

Bland övriga viktiga publikationer under året ingår rapporterna om [olika kulturer i arbetslivet och god arbetsmiljö genom ledarskap och delaktighet](#) och om [arbetsmiljöfrågor och utbildning i skolans värld](#).

3 Kommunikation, kampanjer och stöd

2012–13 års kampanj för ett hälsosamt arbetsliv och om förebyggande samarbete byggde på det som åstadkommit året före. Rekordmånga – [87 officiella kampanjpartner](#) – företag och organisationer från offentlig och privat sektor i hela Europa gjorde gemensam sak med arbetsmiljöbyrån för att fokusera på säkrare arbetsplatser och bättre hälsa med hjälp av ledningens ledarskap och arbetstagarnas medverkan. Kunskapshöjande evenemang hölls i över 30 länder, och arbetsmiljöbyrån lanserade [kampanjverktyg på webben](#) på flera språk som gör det lättare att driva egna kampanjer för säkerhet och hälsa. Utdelningen av [Europeiska priset för goda praktiska lösningar](#) arrangerades i Dublin i april i samarbete med Europeiska rådets irländska ordförandeskap. I samband med Europeiska arbetsmiljöveckan i oktober hölls hundratals evenemang på nationell nivå med inriktning på utbildning och coachning samt seminarier och konferenser. Kunskap om kampanjen och dess budskap spreds

också via sociala medier. Kampanjen avslutades i november med [toppmötet för ett hälsosamt arbetsliv i Bilbao](#). Omkring 300 delegater samlades då för att utbyta idéer och erfarenheter, bygga vidare på resultatet av kampanjen och se till att det riskförebyggande arbetet fortsätter långt efter det att kampanjen har avslutats.

När 2012–13 års kampanj började gå mot sitt slut hade förberedelserna inför kampanjen 2014–15, Friska arbetsplatser förebygger stress, redan kommit en bra bit på väg. Planer lades ut och varumärke och kärnvärden togs fram i ett [marknadsföringsmaterial](#). I en [film om stress](#) utvecklades också den populära seriefiguren Napo av arbetsmiljöbyråns partner inom Napokonsortiet.

Resultatet av den tredje [europeiska opinionsundersökningen om arbetsmiljö](#) presenterades den 9 maj för att sammanfalla med Europadagen. Över

16 500 arbetstagare i 31 länder intervjuades om arbetsrelaterad stress och om arbetsmiljön för äldre arbetstagare. Resultatet fick stort genomslag i medierna och bekräftade att budskapet i 2014–15 års kampanj – att psykosociala risker kan hanteras lika systematiskt som övriga arbetsmiljöfrågor – måste lyftas i hela Europa.

En informationsportfölj för kontaktpunkterna lanserades för att marknadsföra OiRA och stimulera användningen bland små och medelstora företag. Nio informationsseminarier hölls under året i Belgien, Cypern, Grekland (två sammanhängande tillfällen), Lettland (tre sammanhängande tillfällen) och Litauen (två enskilda tillfällen).

För femte året i rad presenterade arbetsmiljöbyrån sin tävling [bästa film om hälsosamt arbetsliv](#) vid den internationella festivalen för dokumentärfilm och animerad film i Leipzig ([DOK Leipzig](#)). Arbetsmiljöbyrån stöder även produktion av och undertexter till dvd-filmer för distribution av det vinnande bidraget via nationella kontaktpunkter samt arrangerar visningar runt om i Europa.

Under 2013 lanserades en ny film med [Napo om att halka och snubbla ... Inget att skratta åt](#). Inom initiativet [Napo för lärare](#) tillgängliggörs en rad resurser på webben, bland annat filmer om Napo, så att arbetsmiljöfrågor kan integreras i skolans undervisning och inspirera till goda arbetsmiljörutiner hos barn från tidig ålder. I slutet av 2013 var paketet "Napo för lärare" tillgängligt på 18 språk och hade marknadsförts i 23 medlemsstater och länder inom EES-området.

Under hela 2013 marknadsförde och publicerade pressavdelningen arbetsmiljöbyråns arbete. [Mediepartnerskap i kampanjer](#) stärktes, och hela 20 mediepartner i nio medlemsländer gav kampanjen stöd under 2012–13. Genom en ny strategi kring offentliggörandet av priset för goda praktiska lösningar höjdes utdelningens profil avsevärt. Den nya utformningen av arbetsmiljöbyråns webbplats bidrog till detta och fullföljs under 2014 för att stärka byråns ställning som den främsta referenspunkten i Europa för information om arbetsmiljö. Arbetsmiljöbyrån publicerade under 2013 elva nya rapporter och tolv e-faktablad, liksom en rad marknadsföringsmaterial och audiovisuellt material.

Arbetsmiljöbyråns partnerskap inom kommunikation med Enterprise Europe Network (nätverket för företag i Europa, EEN) fungerade mycket bra under året. 18 nationella partnerskapsmöten hölls av de nationella kontaktpunkterna och EEN:s arbetsmiljöambassadörer så att information kan spridas vidare till arbetsplatser i Europa – framför allt till små och medelstora företag. De båda parterna arbetade också tillsammans med den första utdelningen av EEN:s arbetsmiljöpris för exemplariskt arbete med att föra ut arbetsmiljöbudskap i små och medelstora företag. Första priset presenterades vid toppmötet för hälsosamt arbetsliv i Bilbao i november.

4 Nätverk och samordning

Genomförandet av [arbetsmiljöbyråns fleråriga strategiska program 2014–20](#) kommer att stärka banden till nätverket av kontaktpunkter. Den stora utmaningen 2013 var att se till att [kontaktpunkternas nätverk](#) fortsatte att fungera, trots det hårdnande affärsklimatet. Besök på hög nivå bidrar till att lyfta fram betydelsen av de nationella kontaktpunkternas arbete för regeringar och arbetsmarknadens parter. Arbetsmiljöbyrån gjorde två sådana besök 2013 – ett i Litauen och ett i Finland. På internationell nivå gav arbetsmiljöbyrån sitt stöd till Internationella arbetsorganisationen (ILO) vid en workshop med fortbildning för beslutsfattare på arbetsmiljöområdet där den europeiska trepartsmodellen demonstrerades.

Arbetsmiljöbyrån fortsatte förbereda kandidatländer och potentiella kandidatländers medverkan i olika europeiska arbetsmiljöaktiviteter genom att till exempel stödja dem att gå med i nätverket för kontaktpunkter och medverka i diverse satsningar, översätta och trycka upp material för kampanjen om friska arbetsplatser, distribuera dvd-filmer med Napo och uppmuntra dem att medverka i tävlingen om goda praktiska lösningar. Det sistnämnda lyckades särskilt väl 2013 eftersom ett turkiskt företag korades till en av vinnarna – ett utmärkt exempel på effekten av arbetsmiljöbyråns arbete.

Samordningskontoret i Bryssel fortsatte sitt huvudsakliga arbete med att företräda arbetsmiljöbyrån och informera nyckelpartner. Under 2013 ökade betydelsen av kontorets arbete med dialogen mellan arbetsmarknadens parter i Europa vad gäller möjligheten för kommittéerna för den sektorsvisa arbetsmarknadsdialogen att bidra till utvecklingen av verktyg för OiRA-projektet. Kontoret organiserade också ett framgångsrikt studiebesök för Europaparlamentsledamöter vid arbetsmiljöbyråns huvudkontor så att de på egen hand får bättre inblick i hur den fungerar.

Europeiska arbetsmiljöbyrån (EU-Osha)

bidrar till att skapa säkrare, hälsosammare och produktivare arbetsplatser i Europa. Byrån bedriver forskning, tar fram och sprider tillförlitlig, balanserad och objektiv information på arbetsmiljöområdet och organiserar Europaomfattande upplysningskampanjer. EU-Osha inrättades av EU 1996 och har sitt säte i Bilbao i Spanien. Byrån sammanför företrädare från Europeiska kommissionen, medlemsstaternas regeringar, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt ledande experter från samtliga EU:s medlemsstater och andra länder.

Europeiska arbetsmiljöbyrån

12 Santiago de Compostela,

ES-48003 Bilbao, Spanien

Tfn +34 944358400

Fax +34 944358401

E-post: information@osha.europa.eu